

Flora. În sfârșit, acad. E. Petrovici s-a oprit asupra rezultatelor de până acum și asupra însemnătății pe care o prezintă cercetarea în continuare a dialectelor românești sud-dunărene, atrăgând totodată atenția că această sarcină are un caracter presant, dat fiind stadiul avansat de bilingvism la care se află actualmente purtătorii lor, precum și continua împrăștiere a acestora.

În comunicarea prof. D. Măcrea, *Atlase lingvistice românești regionale*, s-a făcut o prezentare succintă a *Noului atlas lingvistic român* (pe regiuni), proiectat să apară în 7 volume, după provinciile istorice ale țării: *Oltenia, Muntenia și Dobrogea, Moldova și Bucovina, Transilvania, Crișana, Maramureș, Banat*. Un al 8-lea volum va reflecta dialectele românești din Peninsula Balcanică: *aromân, meglenoromân și istroromân*. Numărul localităților în care se vor face anchete se ridică la peste o mie. NALR a fost conceput ca o completare și aprofundare a ALR în ceea ce privește chestionarul, localitățile studiate și metodele de anchetă. Elaborat la 60 de ani după Atlasul lui G. Weigand și la 30 de ani după ALR I și II, noul atlas va pune în valoare întreaga experiență acumulată în această privință la noi și în străinătate.

Subliniind faza nouă în care a intrat studiul elementelor slave din limba română grație publicării *Atlasului lingvistic român*, G. Mihăilă și-a început comunicarea, intitulată *Elemente slave în graiurile dacoromâne*¹, prin atragerea atenției asupra materialului extrem de bogat pe care îl cuprind hărțile acestuia pentru caracterizarea diverselor straturi lexicale ale limbii române în genere — în primul rând pentru elementele moștenite din latină — și pentru studierea elementelor slave din limba română — în particular. De la apariția primului volum al ALR, datele lui au fost interpretate din punct de vedere al relațiilor slavo-române într-o serie de lucrări ale lingviștilor români și străini². După ce a arătat care sînt cele trei epoci de pătrundere a elementelor sud-slave orale în limba română (prima — aprox. între sec. al VI-lea și sfîrșitul sec. al XI-lea — începutul sec. al XII-lea; a doua — împrumuturile mai noi din bulgară, în Muntenia și Oltenia, începînd cu sec. al XII-lea, precum și, tot începînd din sec. al XII-lea, primele împrumuturi din ucraineană; a treia — începînd din sec. al XV-lea, în Banat și regiunile învecinate, împrumuturi populare din sîrbocroată), autorul s-a oprit pe larg asupra unor chestiuni de metodă în ceea ce privește interpretarea actualelor izoglose ale acestor împrumuturi. Majoritatea cuvintelor aparținînd celui mai vechi strat lexical slav, a arătat G. Mihăilă, sînt răspîndite pe întreg sau aproape pe întreg teritoriul limbii române. În continuare, autorul a citat și a comentat un mare număr de exemple din ALR și ALRM³. G. Mihăilă a trecut apoi la împrumuturile din ucraineană și din sîrbocroată oglindite în ALR și ALRM, organizîndu-le, de asemenea, în grupuri tematice și însoțindu-le de comentarii, mai cu seamă în legătură cu stratificarea lor în timp, pe baza configurației actuale a arilor de răspîndire și, bineînțeles, cu luarea în considerație a particularităților lor fonetice, gramaticale și semantice. În comunicare s-a atras apoi atenția asupra necesității de a se corobora izoglosele apelativelor de origine slavă din limba română cu cele ale toponimicelor slave de pe teritoriul dacoromân. Utilitatea cercetării în continuare, pe bază largită, a tuturor acestor probleme, pentru istoria și dialectologia limbii române, pentru stabilirea etimologiei cuvintelor românești de diverse origini și pentru studiul «vieții» pe teren a vocabularului limbii române, a încheiat G. Mihăilă, este astfel evidentă pentru oricine.

Matilda Caragiu-Marioțeanu a susținut în continuare comunicarea *Din fonologia istorică a aromânei (Silabele deschise)*. După părerea autoarei, în româna comună silabele erau întotdeauna deschise. Faptul că aromâna, spre deosebire de celelalte dialecte, a conservat silabele deschise, se explică prin caracterul ei în genere mai conservator, mai arhaic. Cît despre existența silabelor deschise în româna comună — a încheiat M. Caragiu-Marioțeanu — ea este rezultatul unei evoluții interne.

În sfârșit, P. Neiescu (Cluj) a prezentat în comunicare sa *Cercetări dialectale la români din sudul Dunării* citeva observații bazate pe studierea unora dintre aceste graiuri la fața locului. Printre altele, P. Neiescu a arătat că istroromâna nu este nici pe departe «în dezagregare», căci copiii o vorbesc foarte bine și fără ezitări, ei devenind bilingvi abia după ce urmează citeva clase la școala croată. Dacă istroromâna nu ar avea sistemul ei bine conturat, regulile ei gramaticale, copiii n-ar fi în stare s-o învețe și, în felul acesta, ea ar înceta să mai constituie un mijloc de comunicare. Autorul a arătat mai departe, pe baza unor ilustrări concludente, netemeinicia părerii că istroromâna n-ar mai fi capabilă să asimileze gramatical împrumuturile din alte limbi. Așadar, a spus P. Neiescu, multe afirmații făcute în ultima vreme despre istroromână vor trebui corectate.

Referatul și cele patru comunicări în legătură cu dialectologia românească s-au bucurat de o înaltă apreciere. Am reținut, printre altele, cuvîntul acad. Vl. Gheorghiev, care a spus că Atlasul lingvistic român a constituit în multe privințe un model și pentru dialectologii din Bulgaria.

¹ Vezi LR, XIV (1965), nr. 1, p. 65—76.

² Vezi de ex., Rd, VII (1963), p. 11—21, 23—51.

³ Vezi și G. Mihăilă, *Împrumuturi vechi sud-slave în limba română. Studiu lexico-semant.* București, 1960, p. 17 ș.u.